

Procesbeschrijving Risicoregelingen

Inleiding

Het beleidskader risicoregelingen¹, dat onderdeel is van de begrotingsregels van het kabinet, bevat de voorwaarden die gelden voor de besluitvorming over risicoregelingen. Het gaat hier om een kader van en voor het kabinet. Deze procesbeschrijving is een toelichting op het beleidskader en heeft als doel om de stappen en de verantwoordelijkheden die voortvloeien uit de voorwaarden uit het beleidskader risicoregelingen gedurende het proces per belanghebbende weer te geven.

Risicoregelingen in het algemeen

1. Wat wordt verstaan onder risicoregeling?

Een risicoregeling is een voorwaardelijke financiële verplichting vanuit het Rijk aan een wederpartij buiten de sector overheid². Drie specifieke vormen van risicoregelingen zijn:

- Een **garantie** is een voorwaardelijke, financiële verplichting van het Rijk aan een derde buiten het Rijk, die pas tot uitbetaling komt als zich bij de wederpartij een bepaalde omstandigheid (realisatie van een risico) voordoet.
- Een **achterborgstelling** is een indirecte garantie. Hier geeft het Rijk geen daadwerkelijke garantieverplichting af, maar dat doet een daarvoor aangewezen tussenpersoon in de vorm van bijvoorbeeld een stichting. Als deze stichting niet aan haar verplichtingen kan voldoen, staat het Rijk aan de lat.
- Een **lening** is het verstrekken van middelen aan een derde buiten het Rijk met een afgesproken aflossingsschema en rente. Ook leningen vormen een risico voor het begrotingssaldo, namelijk als de ontvanger van die lening niet in staat blijkt de lening (in zijn geheel) af te lossen of de rentevergoeding te betalen.

2. Waarom hanteert het kabinet een 'nee-tenzij'-beleid?

Om de risico's voor de overheidsfinanciën te beheersen en een goede afweging tussen verschillende beleidsinstrumenten te bevorderen. Voor dat laatste is een goede beprijzing van risico's nodig.

3. Op welke risicoregelingen is het beleidskader risicoregelingen van toepassing?

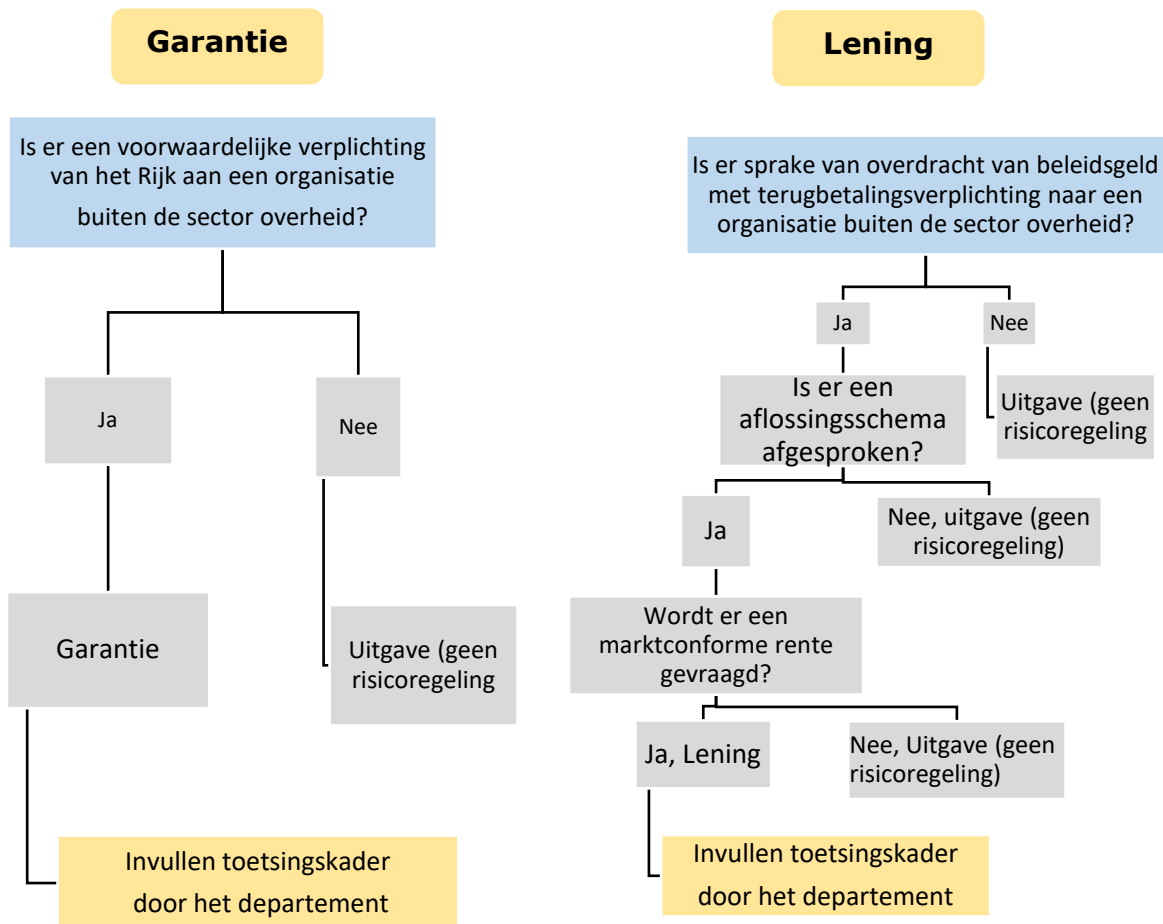
Het is van toepassing op alle nieuwe en bestaande risicoregelingen die tussen een onderdeel van de Rijksoverheid en een organisatie buiten de sector overheid zijn overeengekomen.

Stappen en verantwoordelijkheden bij het afgeven van een risicoregeling

Stap 1 Afwegen om een risicoregeling op te zetten: Aan de hand van het beleidskader risicoregelingen, de definities hierboven en het stroomschema hieronder kan het departement bepalen in samenspraak met Financiën of het om een risicoregeling gaat.

¹ Zie [Beleidskader risicoregelingen.pdf \(Rijksfinancien.nl\)](#)

² Conform de definitie in [European Standard of Accounts 2010](#), blz. 44 en 45.

Stap 2 Contact opnemen met Financiën: Het is de verantwoordelijkheid van het departement om zo spoedig mogelijk aan Financiën/IRF per mail kenbaar te maken dat het voornemt om een nieuwe risicoregeling op te zetten of een bestaande risicoregeling te wijzigen.

Stap 3 Het invullen van een toetsingskader en de onderbouwing: Het is de verantwoordelijkheid van het vakdepartement om een toetsingskader in te vullen. Dit geldt zowel voor een nieuwe risicoregeling als voor wijzigingen van bestaande risicoregelingen. Onder wijzigingen vallen tevens verlenging van een bestaande regeling en veranderingen in bijvoorbeeld de afgedekte risico's, de premie, het plafond of de duur van een regeling. Bij beëindiging van een risicoregeling is het opstellen van een toetsingskader niet vereist. Het format toetsingskader risicoregelingen³ is online beschikbaar. Dit betreft een format met vragen die beantwoord moeten worden door het departement. Het beleid zelf is opgenomen in het beleidskader risicoregelingen. Het departement dient een solide onderbouwing te leveren voor het aangaan van risico's, aan de hand van beantwoording van alle vragen uit het toetsingskader. Bij de invulling van een toetsingskader is het nuttig om het beleidskader risicoregelingen te hanteren als leidraad. Dit bevat de uitgangspunten die de basis vormen voor het toetsingskader risicoregelingen.

Stap 4 Goedkeuring toetsingskader door Financiën: Het is de verantwoordelijkheid van het vakdepartement om het ingevulde toetsingskader ter beoordeling naar Financiën/IRF te sturen. Financiën beoordeelt het ingevulde toetsingskader aan de hand van het beleidskader risicoregelingen. Financiën/IRF koppelt de goedkeuring per mail terug aan het departement.

³ Zie [Toetsingskader risicoregelingen Rijksoverheid \(Rijksfinancien.nl\)](https://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/rijksfinancien/toetsingskader-risicoregelingen)

Stap 5 Toetsingskader naar de Ministerraad: Het is de verantwoordelijkheid van het departement om na goedkeuring door Financiën het goedgekeurde toetsingskader naar de Ministerraad te sturen ter besluitvorming. Besluitvorming gebeurt in principe bij het Hoofdbesluitvormingsmoment in april. Het is de verantwoordelijkheid van het departement om zijn voornemens tot het opzetten van nieuwe of het wijzigen van bestaande risicoregelingen al in een zeer vroeg stadium kenbaar te maken aan Financiën en op te nemen in de beleidsbrief. Als er een situatie is waarbij het opzetten of wijzigen van een regeling niet kan wachten, dan kan in overleg met Financiën worden bezien of het toetsingskader separaat (op een ander moment) aan de Ministerraad verzonden kan worden ter besluitvorming in combinatie met, indien van toepassing, een incidentele suppletoire begroting.

Stap 6 Toetsingskader naar het parlement: Na besluitvorming, bij voorkeur bij Hoofdbesluitvormingsmoment, verzendt het departement zo snel mogelijk het toetsingskader aan het parlement (de Eerste Kamer en de Tweede Kamer).

Stap 7 Levering documenten aan Financiën/IRF: Het departement verantwoordelijk voor de levering van onderstaande documenten aan Financiën/IRF.

- *Definitief toetsingskader (goedgekeurd door Financiën, goedgekeurd door de MR en verzonden naar het parlement)*
- *De brief behorend bij het toetsingskader, zoals verzonden aan het parlement*
- *Het MR-formulier van het departement over de risicoregeling*

Wat als het departement een risicoregeling aangaat zonder de procedure te volgen die is opgenomen in de Begrotingsregels (beleidskader risicoregelingen)?

In dit geval heeft het departement zich niet gehouden aan de begrotingsregels en kunnen de Auditdienst Rijk (ADR) en de Algemene Rekenkamer (AR) hier een opmerking over maken bij de verantwoording. Dit betreft een opmerking in zake het financieel beheer, wat kan leiden tot bevindingen van de ADR en/of een onvolkomenheid van de AR.

Stappen en verantwoordelijkheden na het afgeven van een risicoregeling (rapportage en evaluatie)

Stap 8 Verantwoording: Het departement is verantwoordelijk voor de implementatie van een risicoregeling en legt conform de instructies in de Rijksbegrotingvoorschriften verantwoording af.

Stap 9 Correcte cijfers in IBOS en in de witte stukken: Het departement zorgt ten behoeve van de Miljoenennota en het Financieel Jaarverslag Rijk (FJR) voor een actuele stand in het Interdepartementaal budgettair overleg systeem (IBOS) van verplichtingen, uitgaven en inkomsten, het uitstaande risico en het plafond volgens de vereisten in de rijksbegrotingsvoorschriften. Voor de Miljoenennota en het FJR zijn de cijfers uit IBOS leidend; het is de verantwoordelijkheid van het departement om ervoor te zorgen dat de cijfers in IBOS overeenkomen met de cijfers in de witte stukken.

Stap 10 Evaluatie: Het departement zorgt ervoor dat een risicoregeling uiterlijk na vijf jaar wordt geëvalueerd en betreft Financiën daarbij. Bij de evaluatie staan doelmatigheid en doeltreffendheid van de risicoregeling centraal. De kwaliteitseisen voor dit onderzoek staan in de Regeling Periodiek Evaluatieonderzoek⁴.

⁴ [Regeling Periodiek Evaluatieonderzoek](#)